

Innst. 349 S

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument 8:55 S (2015–2016)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug V. Bollestad og Geir Jørgen Bekkevold om behandling av barn og unge som begår overgrep

Til Stortinget

Sammendrag

Stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug V. Bollestad og Geir Jørgen Bekkevold fremmet 17. februar 2016 følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen sikre at avhør av barn og unge under 18 år som er mistenkt for seksuelle overgrep, blir gjennomført ved Statens barnehus.
2. Stortinget ber regjeringen sikre at barn og unge som begår seksuelle overgrep, får tilbud om individuell oppfølging og terapeutisk behandling.
3. Stortinget ber regjeringen sikre egne institusjoner for barn og unge som forgriper seg seksuelt, for å hindre at man plasserer de som begår seksuelle overgrep og barn som er utsatt for seksuelle overgrep, på samme institusjon. I den forbindelse må man gå gjennom regelverket for å sikre nødvendige hjemler for å hindre at barn begår nye overgrep mens de bor på institusjonen.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Kari Henriksen, Vegard Grøslie Wennesland og Lise Wiik, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Hårek Elvenes, Peter Christian

Frølich og fung. leder Anders B. Werp, fra Fremskrittspartiet, Ulf Leirstein og Dagfinn Henrik Olsen, fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, viser til FNs barnekonvensjon artikkel 19 om en nasjons ansvar for å sikre barns rett til beskyttelse og studier internasjonalt og i Norge som viser at om lag 30 pst. av seksuelle overgrep mot mindreårige, begås av mindreårige. Ungdom som selv har vært utsatt for seksuelle traumer har om lag tre ganger så stor sannsynlighet for å utøve skadelig seksuell atferd mot andre. Regjeringen har lagt fram handlingsplanen «En god barndom varer livet ut» (2014) der det foreslås flere tiltak for å forebygge vold og overgrep mot barn og unge. Et enstemmig storting vedtok våren 2015 en opptrappingsplan for å bekjempe vold i nære relasjoner. Styrket tilbud til barn og unge som forgriper seg må være en del av denne planen.

Komiteen viser til svarbrev fra statsråd Solveig Horne (5. april 2016) som peker på viktigheten av at dette først og fremst bør forebygges på en god måte. Dette støttes av komiteen.

Komiteen viser til at det i dag ikke er noen lovfesting av at disse barna skal avhøres på Statens barnehus. Statens barnehus i Trondheim har i fem år foretatt avhør av unge overgripere og har god erfaring med dette. Barn som selv begår overgrep er også barn og trenger individuell tilrettelegging. Videre er det positivt at Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) har fått i oppdrag å se på behandlingstilbudet til barn og unge som begår seksuelle overgrep. Hjelpetilbudet er fragmentert, og det er få steder i landet som har denne kompetansen. En metastudie av Reitzel & Carbonell (2006) viser at dersom ungdom med skadelig seksuell atferd gjennomgår behandling, blir gjentakelsesfaren lavere.

Komiteen slutter seg til forslagsstillernes intensjon om at disse barna må følges opp på en bedre måte enn tilfellet er i dag. Statsråden viser i sitt svarbrev til noen viktige utfordringer som bør avklares.

Komiteen viser til at barn og unge som begår overgrep eller annen seksuell krenkende adferd må gis et godt faglig tilbud. En forskningsrapport fra 2012 viser at om lag halvparten av voksne overgripere gjennomførte sitt første overgrep i ungdomsalderen. Det er derfor etter komiteens mening helt avgjørende at overgrep avdekkes så tidlig som mulig slik at man kan forebygge nye overgrep, i tillegg til at det er viktig for å hjelpe det enkelte barn til et liv uten kriminalitet.

Komiteen viser til at behandlingstilbudet til barn og unge som begår overgrep eller annen seksuell krenkende adferd er fragmentert. Det er derfor etter komiteens mening helt avgjørende å sikre at bosted ikke skal avgjøre om man får hjelp eller ikke.

Komiteen viser til at regjeringen allerede har startet et viktig arbeid med kartlegging for å få en bedre oversikt over alle behandlingstilbud som tilbyr hjelp til barn og unge utsatt for vold og seksuelle overgrep, samt unge utøvere av vold og seksuelle overgrep.

Komiteen viser til svarbrev fra statsråd Solveig Horne hvor hun sier det er viktig at barn som har en seksuelt grenseoverskridende atferd, får hjelp tidlig. Horne viser videre til at det finnes noen spesifikke behandlingstilbud og kompetansemiljøer i Norge for barn og unge med problematisk og skadelig seksuell atferd. Komiteen viser videre til at et av tiltakene i regjeringens tiltaksplan «En god barndom varer livet ut» er å gjennomgå behandlingstilbudet til voldsutsatte og unge overgripere. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress er gitt i oppdrag å lage en oversikt over, og gi en vurdering av, dagens behandlingstilbud til barn og ungdom som er utsatt for vold og seksuelle overgrep, samt for unge voldsutøvere og overgripere.

Komiteen viser til at denne kartleggingen forventes å bli ferdigstilt i løpet av våren 2016.

Komiteen legger til grunn at regjeringen følger opp denne kartleggingen, og kommer tilbake til Stortinget på egnet måte med oppfølging av kartleggingen av behandlingstilbud.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at barn og unge som begår seksuelle overgrep, får tilbud om individuell oppfølging og behandling.»

Komiteen viser til at barn og unge som begår seksuelle overgrep eller annen krenkende adferd først og fremst behandles som barn, og tilbudet som gis må derfor være tilpasset deres behov. Komite-

en viser til at flere barnehus gjennomfører avhør av barn og unge som begår seksuelle overgrep, blant annet har barnehuset i Trondheim gjort dette de fem siste årene. Barnehusene har god kompetanse i å følge opp barn og unge, og ikke minst gi dem individuell oppfølging innenfor barnehusets rammer. Komiteen mener derfor at barn og unge som begår seksuelle overgrep bør avhøres på barnehusene, og fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om avhør av barn og unge under 16 år som er mistenkt for seksuelle overgrep, skal gjennomføres ved Statens barnehus.»

Komiteen viser til svarbrev fra statsråd Solveig Horne hvor hun skriver at Bufetat i dag har inntaksrutiner som bidrar til at inntaksenhetene unngår å plassere barn som har vært utsatt for seksuelle overgrep, i samme institusjonsenhet som barn som har begått seksuelle overgrep. Dette gjelder både ved ordinære institusjonsplasseringer og ved akutt plasseringer.

Komiteen viser til at det per i dag ikke finnes noen egne behandlingsinstitusjoner for barn og unge som har begått seksuelle overgrep. Det kan ha resultert i at barn som har vært utsatt for overgrep og barn som selv krenker andre seksuelt, har blitt plassert på samme institusjon. Det er etter komiteens mening ikke akseptabelt. Det er derfor nødvendig at man sikrer forsvarlig botilbud til både de som er utsatt for overgrep og de som begår dette. I den sammenheng er det helt avgjørende at man går gjennom regelverket for å sikre nødvendig hjemler som skal forebygge nye overgrep.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere tiltak for å hindre at man plasserer de som begår seksuelle overgrep og barn som er utsatt for seksuelle overgrep, på samme institusjon. I den forbindelse må man også gå gjennom regelverket for å sikre nødvendige hjemler som hindrer at barn begår nye overgrep mens de bor på institusjon.»

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre egne institusjoner for barn og unge som forgriper seg seksuelt, for å hindre at man plasserer de som begår seksuelle overgrep og barn som er utsatt for seksuelle overgrep, på samme institusjon. I den forbindelse må man gå gjen-

nom regelverket for å sikre nødvendige hjemler for å hindre at barn begår nye overgrep mens de bor på institusjonen.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til høringsen der spørsmål om kompetanse og behandlingssted var et tema. Skal barna som begår overgrep behandles, eller skal de dras omsorg for? Skal behandling skje i barnevernsinstitusjoner eller i barne- og ungdomspsykiatrien? Statsråden viser i sitt svarbrev til komiteen av 5. april 2016 til en utredning som skal ferdigstilles i løpet av våren 2016. Utredningen skal særskilt vurdere forbedringer i barnas behandlingstilbud. Statsråden peker på at Helse- og omsorgsdepartementet skal følge opp dette særskilt. Disse medlemmer mener behandlingskompetansen må styrkes, at det er uheldig om barn som begår overgrep plasseres sammen med barn som er utsatt for overgrep og at man bør vurdere egne behandlingsinstitusjoner for barn. Disse medlemmer viser også til rapporten «Barn og unge med upassende seksuell atferd eller som har begått seksuelle overgrep. Telefonkonsultasjoner med behandlingsapparatet: V 27s erfaringer gjennom 9 år», der det vises til at det antas å være:

«...en økt forekomst av psykiske lidelser (PTSD, atferdsforstyrrelser o.a) og nevrobiologiske forstyrrelser (ADHD, autisme, lærevansker og psykisk utviklingshemming) blant barn og unge som henvises for utredning av krenkende seksuell atferd. (...) Det var åpenbart at denne kunnskapen ville kunne være vesentlig i forhold til overveielser om forståelse av overgrepshandlingene og om hvilke tiltak som kunne være relevante.»

Videre viser disse medlemmer til at det er opplyst i en forelesning av Helle Kleive og Eva Mørch v/V27/Betanien sykehus, i Bergen Ungdomsfengsel 9. februar 2016 at internasjonale tall tyder på at prognosen er at «8–9 av 10 stopper etter å ha fått en tydelig korreksjon.» fra politi, ansatte i barnevern osv. Det er vesentlig at disse barna får individuell vurdering av sitt behandlingsbehov og hva som kan være riktig behandlingssted. Det er likevel en erkjennelse at p.t er det få som besitter spesialkompetanse, at kvaliteten på behandlingen sannsynligvis vil være avhengig av en samling, eventuelt å bygge opp eksisterende kompetansetilbud. Disse medlemmer tolker svaret fra statsråden slik at å etablere egne behandlingsinstitusjoner er et budsjettspørsmål som ligger under Helse- og omsorgsdepartementet.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen ved Barne- og likestillingsdepartementet ta initiativ til å utvikle en stra-

tegi for oppbygging av nødvendig kompetanse og egnede behandlingstiltak for barn som begår overgrep. Helse- og omsorgsdepartementet og eksisterende kompetansetilbud inkluderes i arbeidet. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte med en strategi som bedrer disse barnas mulighet for å få god behandling til riktig tid og adekvat oppfølging.»

Uttalelse fra helse- og omsorgskomiteen og familie- og kulturkomiteen

Justiskomiteen sendte utkast til innstilling til familie- og kulturkomiteen og helse- og omsorgskomiteen til uttalelse 10. mai 2016. Begge komiteene opplyste i brev (henholdsvis 24. mai og 26. mai 2016) at de sluttet seg til justiskomiteens utkast til innstilling og ikke hadde ytterligere merknader.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre og Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen vurdere tiltak for å hindre at man plasserer de som begår seksuelle overgrep og barn som er utsatt for seksuelle overgrep, på samme institusjon. I den forbindelse må man også gå gjennom regelverket for å sikre nødvendige hjemler som hindrer at barn begår nye overgrep mens de bor på institusjon.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen ved Barne- og likestillingsdepartementet ta initiativ til å utvikle en strategi for oppbygging av nødvendig kompetanse og egnede behandlingstiltak for barn som begår overgrep. Helse- og omsorgsdepartementet og eksisterende kompetansetilbud inkluderes i arbeidet. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte med en strategi som bedrer disse barnas mulighet for å få god behandling til riktig tid og adekvat oppfølging.

Forslag fra Kristelig Folkeparti:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sikre egne institusjoner for barn og unge som forgriper seg seksuelt, for å hindre at man plasserer de som begår seksuelle overgrep og barn som er utsatt for seksuelle overgrep, på samme institusjon. I den forbindelse må man gå gjennom regelverket for å sikre nødvendige hjemler for å hindre at barn begår nye overgrep mens de bor på institusjonen.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen sikre at barn og unge som begår seksuelle overgrep, får tilbud om individuell oppfølging og behandling.

II

Stortinget ber regjeringen vurdere om avhør av barn og unge under 16 år som er mistenkt for seksuelle overgrep, skal gjennomføres ved Statens barnehus.

III

Dokument 8:55 S (2015–2016) – om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug V. Bollestad og Geir Jørgen Bekkevold om behandling av barn og unge som begår overgrep – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 31. mai 2016

Anders B. Werp

fung. leder

Kari Henriksen

ordfører